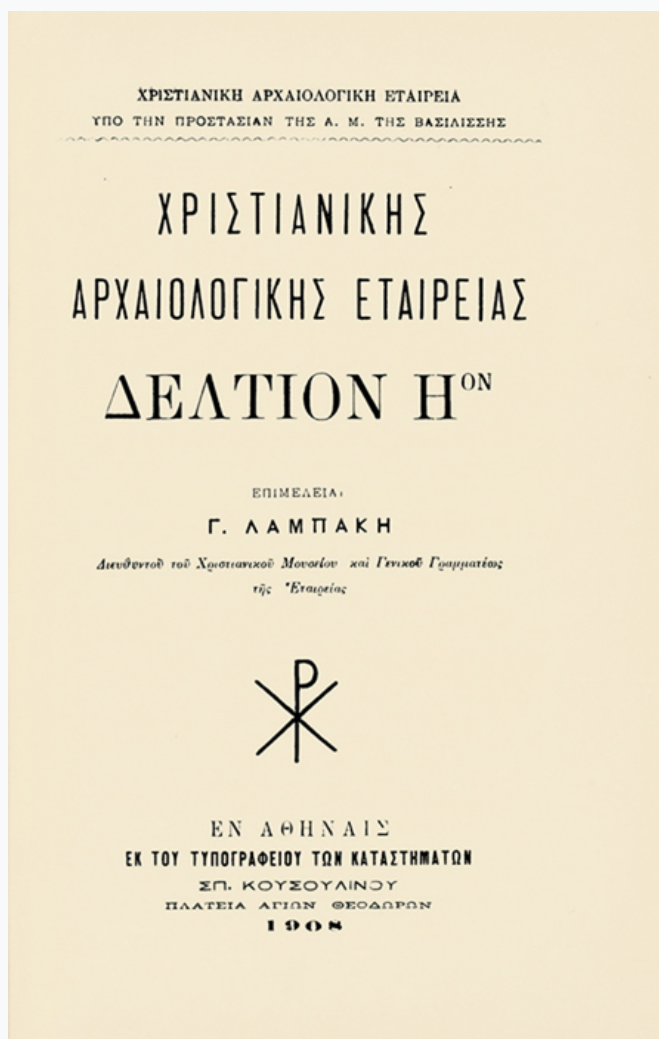

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 8 (1908)

Δελτίον ΧΑΕ 9 (1908-1909), Περίοδος Α'

Άδεια γάμου παρεχομένη υπό του αρχιεπισκόπου Κύπρου εις Μαρωνίτην ιερέα

Φίλιος ΖΑΝΝΕΤΟΣ

doi: [10.12681/dchae.1635](https://doi.org/10.12681/dchae.1635)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΖΑΝΝΕΤΟΣ Φ. (2013). Άδεια γάμου παρεχομένη υπό του αρχιεπισκόπου Κύπρου εις Μαρωνίτην ιερέα. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 8, 53–56. <https://doi.org/10.12681/dchae.1635>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Άδεια γάμου παρεχομένη υπό του αρχιεπισκόπου
Κύπρου εις Μαρωνίτην ιερέα

Φίλιος ΖΑΝΝΕΤΟΣ

Δελτίον ΧΑΕ 9 (1908-1909), Περίοδος Α' • Σελ. 53-56

ΑΘΗΝΑ 1908-1909

ΑΔΕΙΑ ΓΑΜΟΥ

ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΗ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ ΕΙΣ ΜΑΡΩΝΙΤΗΝ ΙΕΡΕΑ

Ὁ ἱατρὸς καὶ τέως Βουλευτὴς Κύπρου κ. Φίλιος Ζαννέτος ἀπέστειλε διὰ τὴν συλλογὴν τοῦ Μουσείου τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας χειρόγραφον τοῦ 1787, καταγραφὴν ἐν τῷ κώδικι τοῦ Μουσείου ὑπ' ἀριθ. 5764. Ἴδου ὡς ἔχει τοῦτο :

παπα κὺρ μανουὴλ ἐφημέριε τὸν μαρωνητὸν τῆς κυθρέας λαμβάνοντας τὸ παρὸν δηαπροσταγῆς τοῦ μακαριωτάτου ἡμῶν δεσπότης ναστεφανόσης κατὰ τοριτόνσου. τὸν νηκόλα ἀλαπολητάνον μετὴν ἀννού, θιγατέρα λούκα, εἰςγάμου κινονήαν προεξαλταξὸν κατὰ τοὺς νόμους τοριτόνσου περι-συγγενῆς, καὶ περιίθου βαπτήσματος ἱναμοὶ κατὰ τὴν κολίωνται. καὶ τὸ δηκέσμα τοῦ θρόνου ἐλαβαμεντω

1787 : ἰουνίου : 28 : παπα χριστόδουλος κυθραίας

τὼ δὲ δικέσμα τὸ ἐδικόνσου λαβέτω παραυτοὺς τὸν στεφάνον κατὰ τὴν ἐδικὴν σας συνήθειαν :

Ὅπισθεν δὲ δι' ἐτέρως γραφῆς

1787 ἐπαν τρεφικα

29 : Ἰουλίου

Τὸ χειρόγραφον δὲ τοῦτο συνώδενσε διὰ τῆς ἐπομένης ἀξιολόγου αὐτοῦ ἐπιστολῆς.

Ἀξιότιμε Κύριε Διευθυντὰ τοῦ Χρ. Ἀρχ. Μουσείου,

Λαμβάνω τὴν τιμὴν ν' ἀποστείλω ὑμῖν ἐν χειρόγραφον, προερχόμενον ἐκ Κύπρου, τὸ ὁποῖον πιστεύω, ὅτι, διὰ τε τὸ περιεχόμενον καὶ τὸν τύπον του, τὴν γλῶσσαν καὶ χρονολογίαν του, ἔχει ποιὰν τινα ἱστορικὴν σημασίαν, καὶ ὡς τοιοῦτον ἄξιον ἐπομέ-

τως πιθανότατα νὰ καταλάβῃ μικράν τινα γωνίαν τῶν συλλογῶν τοῦ ἀξιολόγου Μουσείου τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας.

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο, φέρον χρονολογίαν 28 Ἰουνίου 1787, εἶναι ἐγγράφος ἐκκλησιαστικῆ ἄδεια γάμων, παρεχομένη ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου (ἀλλ' ὡς Μητροπολίτου Λευκωσίας ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει) διὰ τοῦ ἐν Κυθραῖα (χωμόπολις παρὰ τὴν Λευκωσίαν) ὁρθοδόξου ἱερέως Χριστοδούλου πρὸς τὸν συγχωρίον του ἐφημέριον τῶν Μαρωνιτῶν, κὺρ Μανουήλ, ὅπως οὗτος στεφανώσῃ ἐν ζευγος Μαρωνιτῶν προφανῶς. Τοιαύτη ἡ οὐσία τοῦ ἐγγράφου, δι' οὗ ἐπὶ πλέον μαθάνομεν ὅτι οἱ Μαρωνῖται, ὑπόχρεοι ὄντες νὰ ζητῶσι τὰς ἀδείας γάμων παρὰ τῶν ὁρθοδόξων Μητροπολιτῶν, ὑπέκειντο καὶ εἰς ὠρισμένα δικαιώματα πληρωμῆς, καὶ ὅτι οἱ ὁρθόδοξοι Μητροπολῖται δὲν ἀνεμὶνύοντο εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς τῶν Μαρωνιτῶν, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ ὅτι ἀφίεται εἰς τὸν Μαρωνίτην ἱερεῖα νὰ ἐξετάσῃ τὰ τοῦ γάμου κωλύματα κατὰ τὸ ριτόν του.

Ἀλλ' ἴσως ὀλίγαι ἐπεξηγηματικαὶ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου σημειώσεις δὲν θὰ ἦσαν ὅλως ἄσκοποι, διὸ ἄς μοι ἐπιτραπῇ ὅπως προσθέσω ἐνταῦθα συντόμως καὶ ὅσας ἐκ τοῦ προχείρου δύναμαι νὰ γνωρίζω τοιαύτας.

Οἱ Μαρωνῖται, ὡς γνωστόν, πατρίδα ἔχουσι τὸν ἱστορικὸν τῆς Συρίας Λίβανον. Ὡς ἐκ τῆς στενῆς γειννιάσεως τῆς πατρίδος των πρὸς τὴν Κύπρον, εἶναι πιθανὸν ὅτι ἀείποτε, ὡς καὶ σήμερον, ἔζη ἐπὶ ταύτης ἀριθμὸς τις ἐκείνων. Κατὰ μίαν ὁμῶς γνωστὴν ἱστορικὴν περίοδον, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἦτο τόσῳ πολὺς, ὥστε ὁ τοῦ προπαγελθόντος αἰῶνος (1788) Κύπριος ἱστορικὸς Ἀρχιμανδρίτης Κυπριανὸς λέγει ὅτι «αὐτὸ ἦτο τὸ πλεόν πληθυσμένον γένος εἰς τὴν Κύπρον μετὰ τοὺς Ρωμαίους». Πάντως ὁμῶς δὲν πρέπει νὰ ὑποτεθῇ ἐκ τούτου, ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῶν Μαρωνιτῶν ἐπλησίαζε καὶ τὸν Ἑλληνικὸν τῆς Νήσου πληθυσμόν, διότι ὁ αὐτὸς ἱστορικὸς μᾶς λέγει ὅτι τὸ μέγα πλῆθος τῶν Μαρωνιτῶν κατοίκει εἰς χωρία, ἀλλὰ τὰ ὑπ' αὐτῶν οἰκούμενα χωρία συμποσοῖ εἰς 30 ἐν ὅλῳ, ἐν ᾧ ἡ Νῆσος δὲν εἶχε βεβαίως ὀλιγότερα τῶν 600 χωρίων.

Ὅπωςδὴποτε ὁμως ἡ τοιαύτη ἀνθρωπιτέρα τότε παρουσία *Μαρωνιτῶν* εἰς τὴν Κύπρον ὀφείλεται εἰς τὰ ἐξῆς γεγονότα. Τὸ ἔτος 1192 οἱ *Ναῖται* ἱππόται, οἵτινες ἠγόρασαν ἀντὶ 100 χιλιάδων δονακάτων τὴν *Νῆσον* ἀπὸ τὸν προσωρινὸν αὐτῆς Κύριον τὸν Ἀγγλον *Ριχάρδον* τὸν *Λεοντόθυμον*, μὴ δυνάμενοι, ὥς ἐκ τῶν δυσκολιῶν, ἅς τοῖς παρεῖχεν ὁ μὴ ὑποτασσόμενος Ἑλληνικὸς πληθυσμὸς, νὰ διοικήσωσιν αὐτήν, τὴν ἐξεχώρησαν εἰς τὸν *Γουίδον Λουζινιᾶνον*. Ὁ νέος οὗτος Κύριος ἐγκαταστάς ἐν τῇ *Νήσῳ* καὶ ἔχων συμφέρον ν' αὐξήσῃ ὅσον ἡδύνατο πλείοτερον τὸν ὑπόφορον αὐτῷ πληθυσμόν, προεκάλεσεν ἰσχυρὸν ρεῦμα μεταναστῶν ἔξωθεν διὰ τῶν εὐκολιῶν, ἅς παρεῖχε τοῖς νέοις τοῦτοις κατοικοῖς τῆς Κύπρου. Πολὺ δ' ἄλλως εἰς τοῦτο συνετέλεσε καὶ τὸ ὅτι αἱ περίξ χωραὶ εὐρίσκοντο ἐν τρικυμιώδει ἀναστατώσει ὑπὸ τοῦ διασήμεου δορυκίτηρος *Σαλααδίν*. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης καὶ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς *Φραγκοκρατείας* οἱ *Μαρωνῖται* εὐρίσκοντο εἰς ἱκανὸν ἀριθμὸν ἀνὰ τὴν *Νῆσον*, ὥστε καὶ ἴδιον Ἐπίσκοπον νὰ ἔχωσιν. Ὁ Ἐπίσκοπός των οὗτος, ὅστις καὶ «εἶχεν ἓνα χωριδάκι ἰδικόν του μὲ τὸ *Μοναστήριον* τοῦ ἁγ. *Γεωργίου* τῆς *Ἀτιάλου* πρὸς τὰ βουνὰ τῆς *Τραμουντάνας*», ἐστέλλετο συνήθως ὑπὸ τοῦ ἐν *Λιβάνῳ* ἐδρεύοντος *Πατριάρχου* τῶν *Μαρωνιτῶν*, ἀλλὰ «καμμίαν φορὰν ἐξήτουν (οἱ *Μαρωνῖται* τῆς Κύπρου) τὸν Ἐπίσκοπόν των ἀπὸ τὸν *Πάπα* τῆς *Ρώμης*». Καθ' ὅλην ταύτην τὴν περίοδον οὐδεμίαν, ἐξ ὧν γινώσκωμεν εἶχον οἱ *Μαρωνῖται* σχέσιν πρὸς τὰς ὁρθοδόξους Ἐκκλησιαστικὰς Ἀρχάς.

Μετὰ τὴν *Τουρκικὴν* ὁμως κατὰκτησιν (1570—1571) οἱ *Μαρωνῖται* τῆς Κύπρου κατ' ἀπόφασιν τῆς *Υ. Π.* ἐξηρτήθησαν ἀπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου. «Ὅσαι τῶν *Μαρωνιτῶν* ἐκκλησίαι εὐρίσκονται εἰς χωρία ὑπόκεινται εἰς τοὺς κατ' ἐπαρχίαν Ἀρχιερεῖς τῶν *Ρωμαίων*, κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ *Σουλτάνου* εἰς αὐτοὺς *Μπεράτια*, ὑπ' αὐτῶν λαμβάνουσι τὰς ἀρμοσίας καὶ χωρισμοὺς τῶν ἀνδρογύνων τοῦ γένους των, καὶ αὐτοὺς ἐγνωρίζουσιν Ἀρχιερεῖς των». (*Κυπριανός*).

Τὸ τοιοῦτον ἴσχυεν, ὥς ἦν ἐπόμενον, μέχρις ἐσχάτων, καὶ οἱ ὅπωςδὴποτε ἡλικιωμένοι τῶν κατοίκων τὸ ἐνθυμοῦνται. Πότε ἀκριβῶς ἐπαυσεν ἰσχύον ἀγνοοῦμεν, φρονοῦμεν ὁμως ὅτι τοῦτο συνέβη ὀλίγῳ πρὶν τῆς τελευταίας μεταπολιτεύσεως (1878).

Βεβαίως δὲ χιλιάδες τοιούτων ἐγγράφων θὰ ἐξεδόθησαν, ἀμφιβάλλομεν ὁμως ἂν καὶ ἐν τοιοῦτο κατετέθη πρὸς φύλαξιν ἢ τιμὴν δημοσίᾳ συλλογῇ. Διὸ καὶ μόλις ἐπεδείχθη μοι τὸ παρὸν

παρά τινος φίλου, ὅτε εὐρισκόμην εἰσέτι ἐν Κύπρῳ, τὸν παρεκάλεσα καὶ μοῦ τὸ παρεχώρησεν, εὐρίσκομαι δ' εἰς τὴν εὐάρεστον θέσιν καὶ ἐγὼ σήμερον γὰρ τὸ προσφέρω εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Χ. Α. Ἐταιρείας, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι προσφέρω αὐτῷ ἐλαχίστην μὲν ἀλλὰ πάντως ποιὰν τινα ἐκδοῦλενσιν ὥς πρὸς τὸν σκοπὸν καὶ προορισμὸν του.

Θὰ ἦτο ὁμῶς οὐσιώδης φρονῶ, παράληψις, ἂν, γενομένον ὁποσδήποτε γενικῶς τοῦ λόγου περὶ Μαρωσιτῶν, δὲν ἀνέφερόν τι περὶ τῶν σήμερον εὐρισκομένων ἐν τῇ Νήσῳ. Τὸ ποσὸν αὐτῶν κατὰ τὴν πρώτην ἀπὸ τῆς Ἀγγλικῆς κατοχῆς ἀπογραφὴν (1881) ἀνῆρχετο μόνον εἰς 177. Κατὰ τὴν τελευταίαν ὁμῶς τοιαύτην (1901) ὁ πληθυσμὸς των ἀνῆλθεν εἰς 1130. Καὶ εὐρίσκονται μὲν ἀρκετοὶ Μαρωσιτῆται εἰς τὰς πόλεις, καὶ ἰδίᾳ τὴν Λάρακα, ἀλλ' εἰς τὰς ἀπογραφὰς δὲν φαίνονται πάντες ἐκ τῆς τάσεως, ἣν ἔχουσι γὰρ ἀποκτιῶσιν ἐπηκοότητα μᾶς τινος Εὐρωπαϊκῆς Δυνάμεως, ἀδίκως καθ' ἡμᾶς περιφρονοῦντες τὴν ἰδίαν ἐαυτῶν καταγωγὴν. Ὁ μείζων ὁμῶς πάντως πληθυσμὸς εἶναι ἀγροτικός. Οἰκοῦσι δ' ὥς τὰ πολλὰ ἰδίᾳ χωρία, καὶ τοιαῦτο εἶνε ἐφ' ὅσων ἐνθυμούμεθα τὰ ἐξῆς: Κορμακίτης, Ἀσώματοι, Κοντεμένος, Ἅγιος Ἡλίας, Καρπάσια, καὶ εἴ τι ἄλλο. Εἶνε λαὸς ἥπιος καὶ φιλήσυχος. Ζῇ ἐν ἁρμονίᾳ μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, τοῦ ὁποίου τὴν γλῶσσαν ὁμιλεῖ. Ὁ πρὸς τοὺς Ἑλληνας Μητροπολίτας σεβασμὸς, παρ' ὅλας τὰς ἀναμίξεις τοῦ Λατινικοῦ κλήρον, ἐξακολουθεῖ ὑφιστάμενος. Ὁσάκις Μητροπολίτης Ἑλλήν διέλθῃ τοῦ χωρίου των τοῦ γίνεται πάνδημος ἐποδοχή. Ἀνώτερον κληρικὸν δὲν ἔχουσιν ἐν τῇ Νήσῳ. Οἱ ἱερεῖς των στέλλονται ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου των, ὅστις καὶ κατὰ περιόδους τοὺς ἐπισκέπτεται εἰς εἰς τὴν Νήσον.

Ἐπὶ τούτοις δέξασθε, ἀξιότιμε Κύριε, τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἐξαιρέτου πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεώς μου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ Μαῖον 1906.

Διατελῶ ἐμπειθέσιαιος ὑμῶν θεράπων

ΦΙΛΙΟΣ ΖΑΝΝΕΤΟΣ

ἰατρὸς καὶ τέως βουλευτὴς Κύπρου